

Együttállás és állatövi fény

Februárban volt néhány gyönyörű tiszta esténk végre! A mínuszokkal nem fukarkodott időjárásunk, ám szerencsére felhőkből egyre csökkent az utánpótlás.

Az inséges időszak után az észlelők is aktívabbak lettek, természetesen, hiszen végre volt mit megfigyelni: a hónap végén gyönyörű együttállásban volt a holdsarló, a Vénusz, a Mars és az Uránusz. Azonban nem az együttállás volt az egyedüli szívét melengető szépség: egyre többek figyelheték meg a kora esti égbolton az állatövi fényt is. Az, hogy esetleg -10 vagy -15 fok is volt? Szerencsére az elhivatott észlelőt nem riasztotta el. Elmaradt januári észleléssel jelentkezett Hegyi Imre, aki objektív okból nem tudta időben küldeni megfigyeléseit – szép dolog, hogy pótlólag is gondol a rovatra! Január 10-én az Európa-szerte észlelt intenzív irizáló felhők őt is megtalálták, napnyugtakor lett figyelmes az élénk színű felhősávra, 20-án pedig jelentős számban megjelenő Tyndall-sugarakat észlelt.

No akkor vágjunk bele a mozgalmas februári eseménysorozatba!

Hadházi Csaba február 27-i fotóján körülírt holdhaló látható, az enyhén ovális alak a kamera torzítása, azonban így is látható, hogy a halóív kettős

Február első napját halóval köszöntöttük: délelőtt Kósa-Kiss Attila felső érintő ívet, Hadházi Csaba 22 fokos halót és a tetején ülő felső érintőt, Rosenberg Róbert és a rovatvezető pedig 22 fokos halót észlelt. 2-án reggel

a rovatvezetőnél 22 fokos haló és melléknapok jelentek meg, délután pedig Szöllösi Tamás figyelte meg 22 fokos halót.

5-én Kósa-Kiss Attila délelőtt 22 fokos halót és felső érintő ívet látott, délben Szöllösi Tamásnál pedig teljes 22 fokos haló volt, illetve délután pazar színekben látszó irizálás jelent meg a Nap körül. 9-én Kósa-Kiss Attila jegyezte le a 2,5 órán át látott 22 fokos halót. A hónap középső időszakában elkerülték a fátyolfelhők az egünket, így a következő halót már 19-én reggel látta a rovatvezető, majd 21-én Kósa-Kiss Attila a délelőtti órákban látott 22 fokos halót, délután pedig Szöllösi Tamás számolt be a jelenségről. Másnap is ők jeleskedtek az észlelésekkel, Kósa-Kiss Attilánál másfél órán át halványan jelent meg a 22 fokos haló felső fele, Tamás viszont igen szép fényes és színes halót látott felső érintő ívvel a tetején, valamint egy, a Napot átszelő kondenzcsikkal, amely árnyékot is vetett az égre. 23-án délután Kósa-Kiss Attila nagyon fényes és színes melléknapot figyelte meg, sajnos, ahogy az a hasonlóan látványos melléknapokra jellemző, csak 10 percre látszott. Sok esetben ezek a fényes melléknapok egy kondenzcsikknak köszönhetően alakulnak ki, a kondenzcsikk ugyanis ugyanolyan jégkristályokból álló fátyolfelhő, mint a nagyobb kiterjedésű, jól ismert válfaja, azonban ez esetben a csík keskeny voltából adódik, hogy csak kis ideig tartózkodik a Naphoz képest megfelelő helyen, így a rajta megtörő fények is csak percekig látszanak felizzani. Rövidsége ellenére maradandó élményt ad egy-egy ilyen melléknap megpillantása!

25-én Szöllösi Attila délelőtt figyelte meg halvány 22 fokos halót, 27-én este pedig Hadházi Csaba all-sky kamerájával örökítette meg a gyönyörű, fényes és színes körülírt holdhalót.

A felhőzet hatására létrejött jelenségek közt külön említést érdemel Rosenberg Róbert Vénusz-pártája, amelyet 20-án este

fényképezett a gyönyörű együttállást még érdekesebbé tevő látványként: a bolygószozmszédunk körüli párta mérete a közelben álló Hold miatt könnyen megbecsülhető, és bizony igen nagy, a fél foknyi Holdét kissé meg is haladó volt! Picit kisebb változatát Bakos Liza is megörökítette, nála nem volt teljes a párta a Vénusz körül, csak mintegy sapkaként ült a bolygón. 21-én este a rovatvezető figyelhette meg a beérkező vékony felhőkön kialakuló Vénusz-pártát. Érdekes, hogy a Vénusz mellett a Mars nem volt elég fényes már ahhoz, hogy körülötte is megjelenjen a párta, holott nyilvánvalóan ugyanaz a felhő fedte mindkét bolygót. Egy felhősáv átvonulása Szabó Szabolcs Zsoltnál is pártával övezte a Vénuszt ezen az estén.

Felejsük el a felhőket egy jó időre, jöhetnek az állatövi fények! Nem túl szokványos, hogy a tavaszi ég legszebb jelenségét már február elején is sokan észlelik, idén azonban a kedvező időjárási helyzet lehetővé tette. 7-én kora este a tiszta levegőnek (és valószínűleg az ezt okozó metszón hideg északi szélnek) köszönhetően a rovatvezető a bakonyi Hárskút égen, Rosenberg Róbert Adony közelében, Schmall Rafael pedig a Zselic kapujából, Kaposfőről örökítette meg a gyönyörű fénykúpot. Mindhárom észlelés esetében már akkor kivethető volt a fény, amikor az alkonyipír még a horizonton ült, így egészen különleges narancs-bíborkék színkavalkádót hozott a jelenség. 12-én Rosenberg Róbert örökítette meg az állatövi fényt. 15-én a szolnoki észlelőcsapat, Szabó Szabolcs Zsolt, Korpás Zoltán, Bóné Attila és Németh Kornél négyesben kivonult Újszász határába az állatövi fény megfigyelése céljából: „Kiszállva az autóból 2 percen keresztül tartó csodálattal eltöltött ámulattal figyeltük az eget, a hmg közel 6,7^m volt, a Tejút harsogott, az állatövi fény az M45 fölött végződött valahol a Tejútban... Két évvel ezelőtt is ugyanitt észleltük ezt a csodás jelenséget, de akkor nem volt ennyire tiszta idő. Az állatövi fényt igazán akkor láttuk, ha viszonylag gyorsan Tejútból-Tejútig pásztáztuk az eget, ekkor érezhető

volt, mint egy hatalmas kozmikus hegy a horizonton. Sokszor láttuk már a Tejutat, de ezen az estén, nyugodt lelkiismerettel ki lehetne jelteni, hogy kifejezetten zavarta az észlelést.” A hónap utolsó állatövi fény-észlelését a rovatvezető jegyezte 19-én, a tihanyi Belső-tó partjáról, párás és kissé fátyolos égen, ennek megfelelően nem túl látványosan látszott a fénykúp.

Bakos Liza február 20-i fotóján gyönyörű a hármas együttállás, a holdsarló árnyékos felét bevilágító hamuszürke fény és a bolygópáros a legszebb arcát mutatta

Mielőtt a hónap végét beragyogó együttállásról szót ejtenénk, egy igazán gyönyörű és ritka jelenségről szeretnék beszámolni Keszthelyi Sándor szavaival. 19-én alkonyatkor a cérnavékony holdsarló észlelésére kocsiztak fel ketten, és a Pécs feletti, Hotel Kikelet előtt táboroztak le a kiváló kilátás okán. „Még mindig fenn volt a Nap, de már bele lehetett nézni. 17:17-kor alsó széle érintette a horizontot. 17:18-kor Sragner Márta a 7x35-ös binokulárt, Keszthelyi Sándor a 20x80-as binokulárt a Napra fordította, hogy azon kiélejtse képet. Nagyon szép volt a látvány: az elliptikus fél napkorong alul vörösén, felül sárgásan világította.

Felső szélén vízszintes csíkok keletkeztek és váltak le. Egy ilyen felső csík egyszer csak

zöld színűre változott! 1–2 másodpercig ez a felső szakasz zölden látszott, majd hirtelen eltűnt. Zöld sugár! A Nap utolsó sugarai 17:20-kor hunytak ki a horizonton.”

Bacsa János a jászberényi ferences templom tornya mellett együttállás városi arcát örökölte meg

Jöjjen hát a Vénusz, a Mars (a nem kimonodottan szabadszemes Uránusz társaságában, természetesen) és a Hold randevúja! Nagyon sokan vártuk az együttállást, hiszen kevés szívet melengetőbb szabadszemes látvány adódik a hamuszürke fénytől ragyogó holdsarló és a mellette látszó fényes bolygók hármasanál! Ez egyike azon jelenségeknek, amelyekkel a csillagászatban nem jártas emberek figyelmét is fel lehet kelteni, mivel különleges eszközök és speciális észlelőhely nélkül, akár egy nagyváros szívéből is megfigyelhető eseményről van szó. Természetesen a már hetek óta egymáshoz közeledő Vénusz és Mars látványa önmagában is csodaszép volt, azonban Meteor-különszám kellene minden pillanat felsorolásához, maradjunk hát a szorossá

váló együttállásnál. A randevú első, még holdmentes fázisát Szabó Szabolcs Zsolt a szolnoki Tisza-hídról már 17-én látta, majd másnap fotózta is, az alkonyipírral ékes horizont feletti bolygópárost – valamint a vízben úszó tükörképeiket. Ábrahám Tamás a biatorbágyi halastavaknál örökítette meg a duót, szintén kihasználva a vízfelületen a bolygók tükörképének extra szépségét, ez esetben a Vénusz szabályos ezüsthíddal is megörvendeztette észlelőnket. 19-én a rovatvezető játszott el a tihanyi Belső-tó vizén úszó bolygópáros-tükröződésekkel, Perkó Zsolt pedig Nagykanizsa városi egén fotózta a fényes bolygókat. A fő attrakció 20-án volt, ekkor csatlakozott a bolygókhoz a Hold is, ennek megfelelően a megfigyelők száma erősen megugrott. Az észlelők: Szauer Ágoston, Rosenberg Róbert, Hegyi Imre, Békési Zoltán, Nagy Etele, Szabó Szabolcs Zsolt (ő külön figyelmet szentelt az igen erőteljes földfény felé is, valamint érdekességként egy, a bolygók közt elhúzó repülőgépet is megörökített), Perkó Zsolt, Korpás Zoltán, Schmall Rafael, Bajmóczy György, Bacsa János, Bakos Liza (a Velenceitónál, ennek megfelelően gyönyörű tükröződésekkel), valamint a rovatvezető. 21-én helyet cseréltek a bolygók és a holdsarló, immáron ez utóbbi állt magasabban. Erről a fázisról Rosenberg Róbert, Hadházi Csaba, Szabó Szabolcs, Békési Zoltán és a rovatvezető.

A nagy számú csodaszép fotóért látogassunk el az MCSE észlelési oldalára, nem fog senkinek csalódást okozni a számtalan színes felvétel!

A Vénusz még sokáig díszlik az alkonyi égen, érdemes gyakran figyelni, ha vékony felhősáv úszik elé, pártát, koszorút vagy akár Vénusz-oszlopot is megfigyelhetünk! Az esték is egyre kevésbé hidegek, így talán az észlelők kedve is tovább növekszik majd!

Azt hiszem, sok okunk nincs panaszra, ha ilyen iramban folytatódik az időjárás kedvező alakulása, talán kapunk kárpoztást a 2014-es év borult és ködös estéiéért cserébe.

Landy-Gyebnár Mónika